

Individ nr. 415

Hans Worm

nævnes første gang i Silkeborg Lens regnskab 1616 som dyrvogter (skovrider), og næste gang han omtales er 1618, da han forflyttedes fra Serup til Hårup i Linå Sogn, hvor der blev bygget et nyt hus til ham på en „ganske aaben Plads i Skoven” Det må have været et ret stort hus, da der medgik 84 travet halm til taget. Sin bestalling som dyrvogter her fik Hans Worm først i 1623.

I økonomisk henseende har Hans Worm været ret stærkt om sig og har sikkert været velstående. I 1622 solgte han 10 sider flæsk til slottet, og i 1625-1626 havde han 11 svin på skoven.

Han var fæster af kongens part af Skannerup kirketiende, 3 engstykker ved Gjern, hvoraf det ene hed Mølkjær, og af en „liden Haffue kaldet Studhaffuen”.

Han synes foruden sin løn som dyrvogter at nyde en gård i Nisset, som bl.a. havde skov til 80 svin, og et skovskifte i Linå til 40 svin. Skoven i Linå bortskiftede han dog senere med den gård i Gjern, som Hans Nielsen iboede, Gården svarede årlig 2 ørtug rug, 2 ørtug 2 ørtug byg, 1 ørtug havre, 2 tønder smør, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 4 høns og 1 fødenød. Han skiftede med kongen og fik gården på livstid .quit och fri’:

På sine ældre dage var Hans Worm indehaver af Overgården, som også kaldes Gandisgård, i Linå Sogn. Han har måske fået denne gård tildelt som dyrvogterbolig i stedet for huset i skoven, i hvert fald beboede han gården også efter 1642, da han afgik som dyrvogter.

Overgårdens hartkorn var ifølge Silkeborg Slots jordebog 4½ td. 1 fjdk. 1 alb., og heraf svaredes der årligt 6 skp. Rug, 4 skp. Havre, 1 ørtug 4 skp. Byggæsteri, 1 svin, 1 fed ko, 20 æg samt 2 tdr. 4 sk. Leding. Desuden havde gården som tilliggende 4 gadehuse.

I 1616 blev Hans Worm anklaget for sløjt tilsyn med skoven, idet han havde set igennem fingre med ulovlig skovhugst og endog var mistænkt for at have haft en finger med i dette foretagende. Myndighederne fik ordre til at forfølge sagen ”haardelig”, men det varede dog nogen tid, før sagen blev bragt ud af verden. Christian IV fandt ikke, at Hans Worm havde rensat sig tilstrækkelig, og „Kronens Tjener skal være uden Mistanke og Suspision”, hvorfor Hans Worm ”Besoldning” blev tilbageholdt. Hans Worm klarede imidlertid for sig, og i et senere kongeligt brev hedder det, at „den Dyrvogter Hans Worm anlangendes, som I tilforn haver fanget Befaling om hans Besoldning indtil videre Beskien at anholde (tilbageholde), saa er vi naadigst tilfreds med hans Besoldning hannem igien at mue (maa) bliffue følagtig (udbetales) effterdj den Sag, hand kom udj Mistanke for till Herredsting och Landsting er saa vit ageret, at han icke dermed wider kan komme”

I 1629 slap Hans Worm ikke så let. Han blev da på slotsregnskabets sagefaldsside noteret for slagsmål med en kvinde, hvilket kostede ham 1 mk., og i 1630 havde han igen været på krigsstien med en dame, hvilket han måtte bøde 1½ mk. for.

Atter i 1636 havde Hans Worm ærinde på tinget, men denne gang var det dog på hans kones vegne. Hun havde købt noget sølv på Ry marked og kunne ikke gøre redje for, hvorledes sælgeren var kommet i besiddelse af sølvet. Det var altså en slags hæleri, Hans Worms kone havde indladt sig på. Om Hans Worm havde været vidende om sølvets forhistorie, fortælles der intet, men han måtte imidlertid bøde med 2 køer til slottets kasse.

Hans Worm nævnes sidste gang i 1651, idet han dette år opføres i Silkeborg Slots jordebog som ejer af gårde i både Linå og Gjern Sogne.

(Historisk Årbog for Århus Stift, 1928)